

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
ІНІ бізнесу, природокористування і туризму
Кафедра управління персоналом та бізнес-технологій

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання розрахунково-графічної роботи
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
спеціальності 073 «Менеджмент» за освітньо-професійною
програмою «Управління персоналом та економіка праці»
денної та заочної форми навчання

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри
управління персоналом
та бізнес-технологій
Протокол № 2 від 07 лютого 2024 року

Чернігів 2024

Соціальна відповідальність бізнесу. Методичні вказівки до виконання розрахунково-графічної роботи для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 073 «Менеджмент» за освітньо-професійною програмою «Управління персоналом та економіка праці» денної та заочної форми навчання / Укл.: Мекшун Л.М. – Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2024. – 20 с.

Укладач: Мекшун Людмила Миколаївна, доцент кафедри управління персоналом та бізнес-технологій, кандидат економічних наук, доцент.

Відповідальний за випуск: Ремньова Людмила Михайлівна, завідувач кафедри управління персоналом та бізнес-технологій, кандидат економічних наук, професор.

Рецензент: Полковниченко Світлана Олександрівна, доцент кафедри маркетингу, PR-технологій і логістики Навчально-наукового інституту економіки НУ «Чернігівська політехніка», кандидат економічних наук, доцент.

ЗМІСТ

Вимоги до виконання розрахунково-графічної роботи	4
Завдання варіанту 1	6
Завдання варіанту 2	8
Завдання варіанту 3	10
Завдання варіанту 4	12
Завдання варіанту 5	14
Критерії оцінювання тестових, практичних завдань і розкриття теоретичного питання в роботі	17
Використана та рекомендована література	19

ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОЇ РОБОТИ

Розрахунково-графічна робота (РГР) – це самостійна робота здобувача вищої освіти призначена для більш повного засвоєння пройденого матеріалу з певної дисципліни [14]. Робота здається здобувачем вищої освіти до початку залікової сесії.

Вона містить не тільки теоретичний, але й практичний матеріал, представлений у вигляді розрахунків, таблиць, графіків і діаграм. Структура РГР має містити:

- зміст, в якому здобувач вищої освіти подає інформацію про всі розділи своєї роботи;
- викладення теоретичного матеріалу з посиланням у квадратних дужках на джерела із списку використаних джерел;
- проведення основних розрахунків і викладення отриманих результатів у формі таблиць, графіків і діаграм у практичних завданнях;
- вирішення тестових завдань;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (якщо вони є).

До написання роботи слід приступити після уважного вивчення відповідного розділу навчального посібника з навчальної дисципліни «Соціальна відповідальність бізнесу». Далі добирається і вивчається інша спеціальна література. Для полегшення виконання роботи до кожного варіанту дано список рекомендованої літератури.

РГР виконується державною мовою, грамотно, чітко і акуратно. Здобувачу вищої освіти потрібно повністю розкрити теоретичну частину роботи (8-10 сторінок), максимально вірно провести та надати всі розрахунки у практичних завданнях, дати правильні відповіді на тестові завдання.

Сторінки роботи повинні бути пронумеровані внизу по середині. Відповідь на кожне питання має починатися з нового листа. Відступи на сторінці стандартні (2,5 см зліва і по півтора сантиметра з інших сторін). Шрифт – Times New Roman, 14, вирівнювання основного тексту по ширині.

РГР обов'язково повинна мати титульний лист, де вказується назва дисципліни, номер варіанту завдання, а також ПІБ студента, його група та дані викладача, який перевірів роботу.

Всі ілюстрації позначаються словом «Рисунок». Даний напис розміщується під ілюстрацією. Кожне зображення треба нумерувати. На всі рисунки і таблиці в тексті повинні бути посилання.

Таблиці підписуються угорі і також нумеруються.

Нумерація всього ілюстративного та табличного матеріалу ведеться арабськими цифрами. Можлива ситуація, коли таблиця буде розділена (якщо рядок або стовець виходять за рамки аркуша). Весь ілюстративний та

табличний матеріал може бути розташований як в самій роботі, за текстом, так і в окремо взятій частині роботи, яка називається «Додаток».

Якщо потрібно надати на розгляд формулу, використовувати для цього потрібно символи, запропоновані державним стандартом. У формулах кожний символ повинен бути роз'яснений (робиться це безпосередньо під формулою, роз'яснення кожного окремого символу починається з окремого рядка).

Складені контрольні завдання з урахуванням програми курсу «Соціальна відповідальність бізнесу».

РГР направляється викладачу для перевірки у строки, що вказані в графіку навчального процесу, через систему дистанційного навчання «MOODLE» – <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=2820>

У РГР, яка визнана задовільною, викладач виставляє оцінку. РГР, у якій здобувач вищої освіти не розкрив основний зміст теоретичного питання, тестових завдань або в них є серйозні помилки чи невірно вирішені практичні завдання оцінюється оцінкою «не зараховано» і повертається студентові для доопрацювання [17].

Розрахунково-графічна робота має п'ять варіантів, кожен з яких містить: тестові завдання, теоретичне питання та практичну частину. Номер варіанту відповідає порядковому номеру студента у списку групи і обирається за таблицею, наведеною нижче.

Таблиця 1 – обрання варіанту контрольної роботи за порядковим номером здобувача вищої освіти (ЗВО) в групі

Номер варіанту	Порядковий номер ЗВО
Варіант 1	1; 6; 11; 16; 21; 26; 31.
Варіант 2	2; 7; 12; 17; 22; 27; 32
Варіант 3	3; 8; 13; 18; 23; 28; 33
Варіант 4	4; 9; 14; 19; 24; 29; 34
Варіант 5	5; 10; 15; 20; 25; 30; 35

ЗАВДАННЯ ВАРІАНТУ 1.

1. ТЕСТОВЕ ЗАВДАННЯ

1. До основних видів соціальної відповідальності відносяться:

- а) політична, корпоративна, моральна, правова, релігійна відповідальність;
- б) відповідальність за чистоту довкілля; відповідальність перед працівниками; відповідальність перед споживачами
- в) відповідальність за державу, за суспільство, за економію, за людину;
- г) екологічна, моральна, соціальна, правова відповідальність.

2. Соціальна відповідальність бізнесу проявляється:

- а) у внутрішніх соціальних інвестиціях в людський капітал; у добродійності власників і топ - менеджменту підприємств суспільству, спонсорська допомога дітям, сиротам і лікарям;
- б) взаємодія із зовнішніми інвесторами, які можуть вкладати кошти у бізнес – інфраструктуру;
- в) участь у виборчих компаніях.

3. Деталізуйте види соціальної відповідальності людини:

- а) особиста, колективна;
- б) позитивна, негативна;
- в) внутрішня, зовнішня;
- г) пряма і зворотна.

4. Назвіть етапи формування розвитку соціальної відповідальності людини:

- а) розвиток вищих цінностей, збереження культурних цінностей;
- б) наявність ресурсів для розв'язання соціальних проблем та початкове знайомство з ними; сприйняття цінностей і їх засвоєння;
- в) освоєння особистістю системи цінностей духовної культури, конкретно – особистісне засвоєння цінностей, творче їх застосування та розвиток;
- г) відстоювання інтересів і цінностей держави, вивчення культурних цінностей.

5. Позитивні якості КСВ для держави полягають у:

- а) надання допомоги працівникам підприємства у критичних ситуаціях;
- б) забезпеченні низьких конкурентних переваг;
- в) забезпеченні підвищення рівня життя громадян; розбудови партнерства між приватними та державними секторами;
- г) обмеження підвищення рівня життя окремих верств суспільства; розбудови партнерства між приватними та державними секторами.

6. Із яких рівнів складається структура управління соціальної відповідальності на підприємстві:

- а) стратегічного, управлінського, практичного рівнів управління;
- б) вищого органу управління, виконавчого органу управління, контролюючого органу управління;
- в) вищого, середнього і низового рівнів управління;

г) стратегічного, середнього і контролюючого органу управління.

7. Хто такі стейкхолдери:

- а) клієнти компанії;
- б) працівники компанії;
- в) зацікавлені сторони компанії.

8. Соціальна відповідальність – це:

а) соціальне явище, що являє собою добровільне та свідоме виконання, використання і дотримання суб'єктами суспільних відносин приписів та соціальних норм;

- б) відповідальність людини перед законом;
- в) відповідальність перед церквою.

9. Соціальна відповідальність бізнесу:

а) відповідальність суб'єктів бізнесу за дотримання норм і правил, неявно певних або невизначених законодавством (в області етики, екології, доброчинності);

- б) відповідальність бізнесу згідно правових норм і законів;
- в) відповідальність бізнесу згідно релігійних правил.

10. Хто з давньогрецьких філософів осмислював відповідальність як таку, що являє собою моральний обов'язок перед державою, формуванню якого сприяють етичне виховання та філософські роздуми:

- а) Критобул;
- б) Платон;
- в) Гіппократ.

2. ТЕОРЕТИЧНЕ ПИТАННЯ

Розкрити наступне теоретичне питання:

1. Наукові підходи до визначення сутності соціальної відповідальності.

Необхідно розкрити:

- розуміння сутності соціальної відповідальності в різних джерелах; види соціальної відповідальності бізнесу;
- чинники формування соціальної відповідальності (чинники дії та чинники забезпечення);
- процес фінансово-економічного забезпечення соціальної відповідальності;
- зв'язок основних цілей та завдань соціальної відповідальності на рівні підприємства з Цілями сталого розвитку 2016-2030 «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року».

Рекомендована література:

1. Кузьмін О. Є., Станасюк Н. С., Уголькова О. З. Соціальна відповідальність бізнесу: поняття, типологія та чинники формування. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку*. 2021. № 2(6). URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2021/nov/25482/nzmened-56-64.pdf>.

2. Мекшун Л.М., Волкова А.М. Особливості сучасного етапу розвитку соціальної відповідальності бізнесу. *Проблеми і перспективи економіки і управління*. 2021. №3(27). С.64-71. URL: <http://ir.stu.cn.ua/123456789/25449>.

3. Руденко О.В., Кондратюк О.М., Горєва А.С. Соціальна відповідальність бізнесу: сутність, обліковий аспект та нефінансова звітність. *Ефективна економіка*. 2020. №11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2020/104.pdf.

3. ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

1. Навести 1 приклад СВБ в українській компанії за останній рік. Проаналізувати, які види СВБ переважали в цій компанії, які їх ініціативи були інноваційними.

2. За допомогою таблиць і рисунків показати соціальні показники даної компанії (плинність кадрів, дефіцит робочої сили, оцінку внеску підприємства в соціальну сферу тощо).

ЗАВДАННЯ ВАРІАНТУ 2

1. ТЕСТОВЕ ЗАВДАННЯ

1. Що послужило причиною становлення і розвитку ідей соціальної відповідальності в суспільстві:

- а) глобалізація;
- б) світова криза;
- в) антикорпоративні настрої;
- г) глобальне потепління.

2. Соціальна відповідальність – це:

а) соціальне явище, що являє собою добровільне та свідоме виконання, використання і дотримання суб'єктами суспільних відносин, приписів, соціальних норм, а у випадку їхнього порушення – застосування до порушника заходів впливу, передбачених цими нормами;

б) можливість підприємства сформувавши потреби для ведення бізнесу;

в) поведінка виробників, які не дбають про якість продукції.

3. Розробка програм з соціальної відповідальності починається: а) з визначення цілей; б) з виявлення актуальних проблем; в) з пошуку необхідних засобів.

4. Корпоративна відповідальність настає:

а) у випадку порушення традицій, звичаїв, норм культури та естетичних норм;

б) при порушенні норм, дотримання яких покладається суспільством на публічного політика;

в) у випадку порушення правил, які прийняті певною компанією та не мають правового значення.

5. Соціальна відповідальність важлива тим, що вона:

а) сприяє формуванню громадянського суспільства;

- б) сприяє підвищенню рентабельності;
- в) забезпечує підвищення якості бізнесу.

6. Основною характеристикою американської моделі соціальної відповідальності є:

- а) значна роль держави при визначенні напрямів діяльності підприємства;
- б) вплив держави на діяльність підприємства опосередкований;
- в) значний вплив інституту держави на бізнес, а також орієнтир на культурні традиції країни.

7. Основною характеристикою європейської моделі соціальної відповідальності є:

- а) значний вплив інституту держави на бізнес, а також орієнтир на культурні традиції країни;
- б) значна роль держави при визначенні напрямів діяльності підприємства;
- в) вплив держави на діяльність підприємства опосередкований.

8. Основною характеристикою азіатської моделі соціальної відповідальності є:

- а) вплив держави на діяльність підприємства опосередкований;
- б) значна роль держави при визначенні напрямів діяльності підприємства;
- в) значний вплив інституту держави на бізнес, а також орієнтир на культурні традиції країни.

9. Можливість для організації реалізовувати свої потреби у виживанні, безпеки, стійкості – це: а) соціальна відповідальність бізнесу; б) соціальний тренд; в) соціально відповідальна поведінка.

10. Який із критеріїв відповідальності належить до суб'єктивного:

- а) що характеризує об'єктивну зумовленість діяльного суб'єкта зовнішніми соціальними вимогами, тобто, його залучення до соціальних зв'язків та взаємовідносин;
- б) який визначає соціально та морально-психологічні якості особи як суспільної істоти, як продукту суспільного виховання, формування і розвитку, що виявляє усвідомлення особою свого обов'язку, своєї невинності перед суспільством.

2. ТЕОРЕТИЧНЕ ПИТАННЯ

Розкрити наступне теоретичне питання:

1. Історія становлення та розвитку корпоративної соціальної відповідальності.

Необхідно розкрити:

- зародження і генезу корпоративної соціальної відповідальності (виділити етапи розвитку, проаналізувати роботу Г. Боуена «Соціальна відповідальність бізнесмена» 1953 рік);

- показати, що 50-ті роки минулого століття визначаються як початок сучасної ери соціальної відповідальності, 60-ті роки ХХ ст. – як період

змістовного поглиблення дефініцій корпоративної соціальної відповідальності бізнесу, 70-ті роки ХХ ст. – як поширення різноманітних дефініцій корпоративної соціальної відповідальності бізнесу; 80-ті роки ХХ ст. характеризуються зменшенням кількості дефініцій, зростанням досліджень і втіленням КСВ на практиці;

- дослідити роботи К. Девіса щодо періодизації;
- коротко охарактеризувати роботи А. Керролла, Д. Віндзора, М. Ван Марревійка, Р. Штойєра;
- охарактеризувати етапи становлення КСВ в Україні.

Рекомендована література:

1. Брехаря С. Етапи становлення корпоративно-соціальної відповідальності українського бізнесу. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/brecharia_etapy.pdf
2. Камишникова Е.В. Розвиток концепції корпоративної соціальної відповідальності: еволюція та сучасні тенденції. Ефективна економіка. 2020. № 3. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2020/61.pdf
3. Охріменко О.О., Іванова Т.В. Соціальна відповідальність: Навч. посіб. Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут». 2015. С.36-41.
4. Соціальна відповідальність: історія розвитку, суть та значення, типи та напрямки. URL: https://pidru4niki.com/91748/sotsiologiya/sotsialna_vidpovidalnist_istoriya_rozvitku_sut_znachennya_tipi_napryamki.

3. ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

1. Навести 1 приклад КСВ в американській компанії за останній рік. Проаналізувати, які види КСВ переважали в цій компанії, які їх ініціативи були інноваційними.
2. За допомогою таблиць і рисунків показати соціальні показники даної компанії (плинність кадрів, дефіцит робочої сили, оцінку внеску підприємства в соціальну сферу тощо).

ЗАВДАННЯ ВАРІАНТУ 3

1. ТЕСТОВЕ ЗАВДАННЯ

1. Зовнішня соціальна відповідальність бізнесу проявляється:
  - а) у соціальних інвестиціях в людський капітал компанії;
  - б) в добродійності власників і топ-менеджменту компанії;
  - в) в участі у виборчих кампаніях.
2. Хто є головним пропагандистом соціальної відповідальності?
  - а) НАТО; б) МОП; в) ООН; г) інший варіант.
3. Який із проявів соціальної відповідальності є негативним:

а) добровільне і свідоме використання, виконання, дотримання суб'єктами суспільних відносин приписів соціальних норм;

б) застосування для порушника соціальних норм заходів впливу, передбачених цими нормами.

4. До основних форм соціальної відповідальності належать:

а) відповідальність за чистоту навколишнього середовища;

б) відповідальність перед прийнятими на роботу;

в) відповідальність перед споживачами;

г) усі відповіді правильні.

5. До аргументів на користь соціальної відповідальності належать:

а) зміна потреб і очікувань широкої аудиторії, наявність ресурсів для розв'язання соціальних проблем;

б) недостатній рівень зайнятості широкої аудиторії, недостатність вмінь розв'язувати соціальні проблеми;

в) моральний обов'язок поводити себе соціально відповідальним, витрати на соціальну привабливість;

г) усі відповіді правильні.

6. До аргументів проти соціальної відповідальності належать:

а) зміна потреб і очікувань широкої аудиторії, наявність ресурсів для розв'язання соціальних проблем;

б) недостатній рівень зайнятості широкої аудиторії, недостатність вмінь розв'язувати соціальні проблеми;

в) недостатній рівень звітності широкій аудиторії, сприятливі для бізнесу довгострокові перспективи;

г) усі відповіді правильні.

7. Основним суб'єктом соціальної політики є: а) держава; б) громадські об'єднання; в) політичні партії.

8. Термін «соціальна держава» вперше з'явився в Конституції:

а) Німеччини; б) України; в) Великобританії.

9. Ділову практику щодо власного персоналу відносимо до:

а) внутрішньої соціальної відповідальності;

б) зовнішньої соціальної відповідальності;

в) змішаної соціальної відповідальності.

10. Що відноситься до внутрішньої соціальної відповідальності?

а) безпека праці;

б) випуск якісної продукції;

в) допомога в ліквідації стихійного лиха.

2. ТЕОРЕТИЧНЕ ПИТАННЯ

Розкрити наступне теоретичне питання:

1. Нефінансова звітність як інструмент розвитку соціальної відповідальності підприємства.

Необхідно розкрити:

- поняття «нефінансової звітності» та «звітності зі сталого розвитку»;

- види «нефінансової звітності»;
- державне регулювання нефінансового звітування європейських країн;
- обґрунтувати необхідність розкриття інформації щодо умов праці та розвитку людського капіталу, збереження і відтворення навколишнього середовища, доброчинності, співпраці з місцевими громадами та ін.

Рекомендована література:

1. Руденко О.В., Кондратюк О.М., Горєва А.С. Соціальна відповідальність бізнесу: сутність, обліковий аспект та нефінансова звітність. *Ефективна економіка*. 2020. №11. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/11_2020/104.pdf.

2. Тютлікова В. В., Кудіна О.М. Нефінансова звітність, як інструмент впровадження соціальної відповідальності. *Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця : матеріали міжнар. наукової конф.*, 30-31 трав. 2019 р. : тези допов. X. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. С. 176-177. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/21870>.

3. Шигун М.М., Давидюк Т.В. Корпоративна соціальна відповідальність як перспектива інформування про людський капітал компаній. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/50592466.pdf>.

3. ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

1. Навести 1 приклад КСВ у німецькій компанії за останній рік. Проаналізувати, які види КСВ переважали в цій компанії, які їх ініціативи були інноваційними.

2. За допомогою таблиць і рисунків показати соціальні показники даної компанії (плинність кадрів, дефіцит робочої сили, оцінку внеску підприємства в соціальну сферу тощо).

ЗАВДАННЯ ВАРІАНТУ 4

1. ТЕСТОВЕ ЗАВДАННЯ

1. Добровільна реакція на соціальні проблеми суспільства з боку держави – це:

- а) етика бізнесу;
- б) культура управління;
- в) соціальна відповідальність;
- г) юридична відповідальність.

2. Сукупність етичних норм і принципів, якими повинна керуватися організація та її члени у сфері управління та підприємництва, що охоплює явища різних порядків, – це:

- а) етика бізнесу;
- б) культура підприємництва.

3. Ознаками сформованої культури підприємництва є:

а) виконання соціальних функцій, наявність в організації мотивації та інтересу, наявність в організації фінансових коштів на проведення соціальних заходів;

б) інтеграція робочих цінностей в середовище підприємців; виконання соціальних функцій; наявність інноваційної активності;

в) виконання соціальних функцій; наявність діючого механізму; наявність соціальних інвестицій; наявність в організації мотивації і стійкого інтересу.

4. Коли було прийнято Декларацію Саміту Землі в Ріо-де-Жанейро:

а) 2011 р.; б) 1992 р.; в) 2005 р.

5. Який з етапів КСВ виник у 80-х роках ХХ століття:

а) перший;

б) другий;

в) третій.

6. Спеціальні кодекси із соціальних питань існують у:

а) Німеччині, Франції;

б) Росії, Португалії;

в) Іспанії, Україні.

7. Хто із дослідників заперечував необхідність соціальної відповідальності бізнесу:

а) А. Керолл;

б) М. Фрідмен;

в) Б. Фрімен.

8. Практичну реалізацію основних положень соціальної державності здійснює головним чином:

а) соціальна політика;

б) гуманітарна політика;

в) інформаційна політика.

9. Позитивні якості КСВ для держави полягають у:

а) забезпеченні низьких конкурентних переваг;

б) забезпеченні підвищення рівня життя громадян;

в) забезпеченні підвищення рівня життя окремих верст суспільства;

г) сприянні розбудови партнерства між приватним та державним секторами.

10. До основної функції соціальної держави належить:

а) створення умов, що забезпечують гідне життя і вільний розвиток особистості;

б) забезпечення верховенства закону і юридичної рівності громадянина і держави;

в) визнання права всіх громадян на участь у формуванні органів державної влади та контроль за їхньою діяльністю.

2. ТЕОРЕТИЧНЕ ПИТАННЯ

Розкрити наступне теоретичне питання:

1. Елементи екологічної та кліматичної відповідальності бізнесу.

Необхідно розкрити:

- суть, функції та складові екологічної відповідальності бізнесу;
- поняття «зеленої» економіки;
- стратегії екологізації бізнесу;
- поняття «кліматичної відповідальності»;
- заходи адаптації та пом'якшення зміни клімату;
- чому зміна клімату може становити загрозу світовій безпеці.

Рекомендована література:

1. Зміна клімату: наслідки та заходи адаптації: аналіт. доповідь / [С.П. Іванюта, О. О. Коломієць, О. А. Малиновська, Л. М. Якушенко]; за ред. С. П. Іванюти. К.: НІСД, 2020. 110 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-10/dop-climate-final-5_sait.pdf.

2. Корера Г. Хто і з ким може воювати через зміни клімату – доповідь розвідки США. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-59009523>.

3. Массей Ерік Е. Досвід Європейського союзу в адаптації до зміни клімату та застосування його в Україні. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/a/9/93311.pdf>.

4. Малиновська О.Я., Вовк В.В. Екологічна відповідальність бізнесу як інструмент розвитку інтеграційних процесів в Україні. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/12/165-1.pdf>.

5. Супрун Н., Антоненко Д. Екологічна відповідальність бізнесу як форма реалізації стратегії сталого розвитку. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/cdcd79c1-7987-4bb4-93c1-e5e7f2a2d97a/content>.

3. ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

1. Навести 1 приклад КСВ у французькій компанії за останній рік. Проаналізувати, які види КСВ переважали в цій компанії, які їх ініціативи були інноваційними.

2. За допомогою таблиць і рисунків показати соціальні показники даної компанії (плинність кадрів, дефіцит робочої сили, оцінку внеску підприємства в соціальну сферу тощо).

ЗАВДАННЯ ВАРІАНТУ 5**1. ТЕСТОВЕ ЗАВДАННЯ**

1. Внутрішня соціальна відповідальність включає:

- а) медичне та соціальне страхування працівників;
- б) спонсорство і корпоративну благодійність;
- в) охорону навколишнього середовища.

2. Зовнішня соціальна відповідальність включає:

- а) медичне та соціальне страхування працівників;
- б) спонсорство і корпоративну благодійність;
- в) програми підготовки та підвищення кваліфікації.

3. Споживачі продукції та послуг відносяться до:

- а) суб'єктів соціальної відповідальності;
- б) об'єктів соціальної відповідальності;
- в) соціально активних груп.

4. До складових зовнішньої соціальної відповідальності бізнесу можна віднести:

- а) відповідальність перед споживачами товарів і послуг;
- б) охорона навколишнього середовища, спонсорство;
- в) всі відповіді вірні.

5. Волонтерська робота в інтересах суспільства – це:

а) підтримка кампаній з покращення суспільного здоров'я або безпеки, та сприяння захисту навколишнього середовища;

б) пожертви безпосередньо благодійній організації, як правило у вигляді грошових грантів, подарунків та/або товарів і послуг;

в) підтримка і заохочення працівників допомагати місцевим громадським організаціям та ініціативам.

6. Корпоративна філантропія – це:

а) підтримка кампаній з покращення суспільного здоров'я або безпеки, та сприяння захисту навколишнього середовища;

б) пожертви безпосередньо благодійній організації, як правило у вигляді грошових грантів, подарунків та/або товарів і послуг;

в) підтримка і заохочення працівників допомагати місцевим громадським організаціям та ініціативам.

7. Які переваги впровадження відповідального маркетингу?

а) можливість виходу на нові ринки;

б) відмова від залучення нових споживачів;

в) зниження потенційних інвестиційних можливостей.

8. Основною характеристикою американської моделі соціальної відповідальності є:

а) значна роль держави при визначенні напрямів діяльності підприємства;

б) вплив держави на діяльність підприємства опосередкований;

в) значний вплив інституту держави на бізнес, а також орієнтир на культурні традиції країни.

9. Основною характеристикою європейської моделі соціальної відповідальності є:

а) значний вплив інституту держави на бізнес, а також орієнтир на культурні традиції країни;

б) значна роль держави при визначенні напрямів діяльності підприємства;

в) вплив держави на діяльність підприємства опосередкований.

10. Основною характеристикою азіатської моделі соціальної відповідальності є:

а) вплив держави на діяльність підприємства опосередкований;

б) значна роль держави при визначенні напрямів діяльності підприємства;

в) значний вплив інституту держави на бізнес, а також орієнтир на культурні традиції країни.

2. ТЕОРЕТИЧНЕ ПИТАННЯ

Розкрити наступне теоретичне питання:

1. Сучасні моделі корпоративної соціальної відповідальності.

Необхідно розкрити:

- особливості американської моделі КСВ;
- особливості європейської моделі КСВ;
- особливості азійської моделі КСВ;
- провести порівняльний аналіз моделей.

Рекомендована література:

1. Жуковська А., Велічко К. Сучасні моделі соціальної відповідальності бізнесу: класифікація та порівняльна характеристика. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2019. № 4. С.11-19.

2. Ляшук К.П. Моделі корпоративної соціальної відповідальності. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2019. № 6. Том 1. С. 103-106. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/01/21-13.pdf>.

3. Мостепанюк А.В. Сучасна система моделей ведення соціально відповідального бізнесу. *Економіка, управління та адміністрування*. 2020. №1. URL: [https://www.final.edu.tr/docs/200775-448694-1-10-20200414pdf\[1668412109\].pdf](https://www.final.edu.tr/docs/200775-448694-1-10-20200414pdf[1668412109].pdf).

3. ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

1. Навести 1 приклад КСВ в японській компанії за останній рік. Проаналізувати, які види КСВ переважали в цій компанії, які їх ініціативи були інноваційними.

2. За допомогою таблиць і рисунків показати соціальні та економічні показники даної компанії (плинність кадрів, дефіцит робочої сили, оцінку внеску підприємства в соціальну сферу тощо).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОЇ РОБОТИ

За виконання розрахунково-графічної роботи здобувач вищої освіти може набрати максимально 10 балів, розподіл яких за формами роботи наведений нижче.

Критерії оцінювання розкритого теоретичного питання роботи (максимально - 4 бали)

Оцінка	Критерії	Сума балів
A	Студент правильно оформив викладення теоретичного питання з посиланнями на використані джерела, поставив завдання та визначив проблематику, дав правильну й вичерпну відповідь на всі поставлені завдання, при цьому показав глибокі знання понятійного апарату та літературних джерел, вміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, залежностей та явищ.	4
B	Студент правильно оформив викладення теоретичного питання з посиланнями на використані джерела, поставив завдання та визначив проблематику, в цілому вирішив всі поставлені завдання, але не зміг переконливо аргументувати свою відповідь, допустив окремі помилки у використанні понятійного апарату, показав невичерпні знання літературних джерел.	3,5
C	Студент правильно оформив викладення теоретичного питання з посиланнями на використані джерела, поставив завдання та визначив проблематику, в цілому виконав більшість поставлених завдань, на інші дав неповну відповідь, при цьому не зміг переконливо аргументувати свою відповідь, допустив окремі помилки у використанні понятійного апарату, показав поверхневі знання літературних джерел.	3
D	Студент не дав посилання на використані джерела, в основному правильно поставив завдання та визначив проблематику, але частково виконав завдання, ухилився від аргументації, показав незадовільні знання понятійного апарату та не дав списку використаних джерел	2
E	Студент не дав посилання на використані джерела, неправильно поставив завдання, не визначив проблематику, дав неправильні або неповні відповіді на запитання, ухилився від аргументації, показав незадовільні знання понятійного апарату та спеціальної літератури.	1
FX	Студент не розкрив питання.	0

Критерії оцінювання практичного завдання роботи
(максимально - 4 бали)

Ступінь розкриття завдання	Кількість балів
1. Наведений приклад КСВ визначеної компанії за останній рік. Проаналізовані види КСВ, які переважали в цій компанії, які їх ініціативи були інноваційними.	2
2. За допомогою таблиць і рисунків показані соціальні та економічні показники даної компанії (плинність кадрів, дефіцит робочої сили, оцінку внеску підприємства в соціальну сферу тощо).	2
1. Наведений приклад КСВ визначеної компанії за останній рік. Проаналізовані види КСВ, які переважали в цій компанії, не досліджені їх ініціативи, які були інноваційними.	1,5
2. За допомогою таблиць і рисунків не повністю показані соціальні та економічні показники даної компанії (плинність кадрів, дефіцит робочої сили, оцінку внеску підприємства в соціальну сферу тощо).	1,5
1. Наведений приклад КСВ визначеної компанії за останній рік. Не проаналізовані види КСВ, які переважали в цій компанії, але досліджені їх ініціативи, які були інноваційними.	1
2. За допомогою таблиць і рисунків не повністю показані або соціальні, або економічні показники даної компанії (плинність кадрів, дефіцит робочої сили, оцінку внеску підприємства в соціальну сферу тощо).	1
1. Наведений приклад КСВ визначеної компанії за останній рік. Не проаналізовані види КСВ, які переважали в цій компанії, не досліджені їх ініціативи, які були інноваційними.	0,5
2. За допомогою таблиць і рисунків не показані або соціальні, або економічні показники даної компанії (плинність кадрів, дефіцит робочої сили, оцінку внеску підприємства в соціальну сферу тощо).	0,5
Практичне завдання не виконано.	0

Критерії оцінювання тестового завдання (10 тестів) роботи
(максимально - 2 бали)

Кількість правильних відповідей на тести	Кількість балів
8-10	2
6-7	1,5
4-5	1
3 і менше	0

ВИКОРИСТАНА ТА РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Брехаря С. Етапи становлення корпоративно-соціальної відповідальності українського бізнесу. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/brecharia_etapy.pdf.
2. Жуковська А., Велічко К. Сучасні моделі соціальної відповідальності бізнесу: класифікація та порівняльна характеристика. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2019. № 4. С.11-19.
3. Зміна клімату: наслідки та заходи адаптації: аналіт. доповідь / [С.П. Іванюта, О. О. Коломієць, О. А. Малиновська, Л. М. Якушенко]; за ред. С. П. Іванюти. – К.: НІСД, 2020.110 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-10/dop-climate-final-5_sait.pdf.
4. Камишнікова Е.В. Розвиток концепції корпоративної соціальної відповідальності: еволюція та сучасні тенденції. *Ефективна економіка*. 2020. № 3. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2020/61.pdf.
5. Корера Г. Хто і з ким може воювати через зміни клімату – доповідь розвідки США. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-59009523>.
6. Кузьмін О. Є., Станасюк Н. С., Уголькова О. З. Соціальна відповідальність бізнесу: поняття, типологія та чинники формування. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку*. 2021. № 2(6). URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2021/nov/25482/nzmened-56-64.pdf>.
7. Ляшук К.П. Моделі корпоративної соціальної відповідальності. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2019. № 6. Том 1. С. 103-106. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/01/21-13.pdf>.
8. Малиновська О.Я., Вовк В.В. Екологічна відповідальність бізнесу як інструмент розвитку інтеграційних процесів в Україні. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/12/165-1.pdf>.
9. Массей Ерік Е. Досвід Європейського союзу в адаптації до зміни клімату та застосування його в Україні. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/a/9/93311.pdf>.
10. Мекшун Л.М., Волкова А.М. Особливості сучасного етапу розвитку соціальної відповідальності бізнесу. *Проблеми і перспективи економіки і управління*. 2021. №3(27). С.64-71. URL: <http://ir.stu.cn.ua/123456789/25449>.
11. Мостепанюк А.В. Сучасна система моделей ведення соціально відповідального бізнесу. *Економіка, управління та адміністрування*. 2020. №1. URL: [https://www.final.edu.tr/docs/200775-448694-1-10-20200414pdf\[1668412109\].pdf](https://www.final.edu.tr/docs/200775-448694-1-10-20200414pdf[1668412109].pdf).
12. Охріменко О.О., Іванова Т.В. Соціальна відповідальність: Навч. посіб. Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут». 2015. С.36-41.
13. Руденко О.В., Кондратюк О.М., Горєва А.С. Соціальна відповідальність бізнесу: сутність, обліковий аспект та нефінансова звітність.

- Ефективна економіка.* 2020. №11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2020/104.pdf.
14. Розрахунково-графічна робота (РГР). [Електронний ресурс]. URL: <https://ua.kursoviks.com.ua/naukovi-roboty/rozrakhunkovo-grafichna-robota>
15. Соціальна відповідальність: історія розвитку, суть та значення, типи та напрямки. URL: https://pidru4niki.com/91748/sotsiologiya/sotsialna_vidpovidalnist_istoriya_rozvitku_sut_znachennya_tipi_napryamki.
16. Супрун Н., Антоненко Д. Екологічна відповідальність бізнесу як форма реалізації стратегії сталого розвитку. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/cdcd79c1-7987-4bb4-93c1-e5e7f2a2d97a/content>.
17. Судові та правоохоронні органи : метод. вказівки до написання контр. роботи для здобувачів вищ. освіти ден. та заоч. форми навчання спец. 081 «Право» освіт.-проф. програмою "Кримінальна юстиція (Суд. Прокуратура. Адвокатура)» / уклад. М. Б. Головка. Чернігів : ЧНТУ, 2020. 53 с.
18. Тютлікова В. В., Кудіна О.М. Нефінансова звітність, як інструмент впровадження соціальної відповідальності. *Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця : матеріали міжнар. наукової конф.*, 30-31 трав. 2019 р. : тези допов. X. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. С. 176-177. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/21870>.
19. Шигун М.М., Давидюк Т.В. Корпоративна соціальна відповідальність як перспектива інформування про людський капітал компаній. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/50592466.pdf>.